

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **2/ J. M.**, bývajúci v K., **3/ J. M.**, bývajúci v S., zastúpený JUDr. Z. K., advokátkou v S., **4/ Š. M.**, bývajúci v D., proti žalovanej : **A. B.**, bývajúca v H., zastúpená JUDr. M. G., advokátom v S., v konaní **o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 5 C 628/2000, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2006 sp. zn. 3 Co 458/2005

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 8. júna 2006 sp. zn. 3 Co 458/2005 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Kežmarok rozsudkom z 26. júla 2004 sp. zn. 5 C 628/2000 žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že do dedičstva po nebohom J. M., nar. X., naposledy bytom vo V., ktorý zomrel dňa X., patrí nehnuteľnosť parc. č. X. orná pôda o výmere X. m², vedená na liste vlastníctva č. X. registra C pre katastrálne územie L., zamietol. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobcovia nepreukázali v tomto konaní, že ich právny predchodca nebohý J. M. bol oprávneným držiteľom predmetnej nehnuteľnosti, pretože nebolo preukázané, že by došlo v roku 1954 k neformálnemu darovaniu nehnuteľnosti pôvodným pozemnoknižným vlastníkom M. M. svojmu synovi J..

Na základe odvolania žalobcov Krajský súd v Prešove rozsudkom z 8. júna 2006 sp. zn. 3 Co 458/2005 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že do dedičstva po poručiteľovi J. M., nar. X., zomrelom X., naposledy bytom vo V., patrí nehnuteľnosť parc. č. X. orná pôda o výmere X. m², vedená na liste vlastníctva

č. X. registra C pre katastrálne územie L.. Odvolací súd mal jednoznačne za to, že z vykonaných dôkazov súdom prvého stupňa možno dospieť k záveru, že žalobcovia uniesli dôkazné bremeno na preukázanie oprávnenej držby ich právneho predchodcu. Svedkovia prítomní pri prejave nebohého M. M., Z. a J. D. potvrdili neformálne darovanie pre J. M.. Zvlášť hodnoverná je výpoveď A. H., ktorá svedčí o úmysle M. M.. O oprávnenosti držby právneho predchodcu žalobcov svedčí aj priebeh dedičského konania po nebohom M. M. (D 5/68). Pôvodne bola parcela č. X. ako jediná prejednaná v prospech J. M.. Až v dôsledku odvolania jednej z dedičiek po nebohom M. M. odvolací súd zrušil rozhodnutie štátneho notárstva v S. a uložil povinnosť zistiť kto z dedičov po nebohom poručiteľovi je výkonný roľník. Až po zistení, že výkonným roľníkom je J. M., otec žalovanej, tento nadobudol poľnohospodársku pôdu. Sporný pozemok však po jeho nadobudnutí nevyužíval. Svedecké výpovede A. M. a M. M. nebolo možné považovať za vierohodné, keďže títo v roku 1954 nebývali v rodičovskom dome. Samotná žalovaná vo svojej výpovedi uviedla, že zdedila parcelu č. X. v dedičskom konaní po nebohom J. M. (D 5/68) a iné okolnosti jej neboli známe. Keďže z vykonaného dokazovania vyplynul titul oprávnenej držby, neformálny dar, ktorý nerušene užíval neb. J. M. od roku 1954 do svojej smrti v roku 1990, odvolací súd dospel k opačnému záveru, ako súd prvého stupňa. Právny predchodca žalobcov splnil všetky podmienky, ktoré stanovil vtedy platný Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb., ktorý platil od 1.1.1951 do 31.3.1964, t.j. dobromyseľnosť a nerušenú držbu po dobu desať rokov. Jasný je aj titul vstupu do držby. Išlo o neformálny dar z dôvodu, že došlo k vážnemu úrazu.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 1 O.s.p. z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dovolanie žalovaná a navrhla zrušiť rozsudok Krajského súdu v Prešove a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobcovia 2/ až 4/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej navrhli rozsudok Krajského súdu v Prešove potvrdiť a priznať im trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu

vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je podané opodstatnene.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerané ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia

v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred nim vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti Občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o opodstatnenosti žaloby, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 8. júna 2006, na ktorom bolo aj meritorne rozhodnuté totiž vyplýva, že krajský súd na tomto pojednávaní žiadne dokazovanie nevykonal (okrem oboznámenia originálu čestného prehlásenia, ktorého kópia sa nachádza na č.l. 89 predmetného spisu). Nezopakoval ani dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, vrátane vypočutia svedkov A. M. a M. M., ktorých svedecké výpovede na rozdiel od súdu prvého stupňa vyhodnotil ako nie vierohodné, a neoboznámil listinné dôkazy.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasl. O.s.p.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: